

Justitiedepartementet
103 33 Stockholm

Dnr Ju 2025/00072

Yttrande över betänkandet SOU 2025:2 Några frågor om grundläggande fri- och rättigheter

Göteborgs tingsrätt, som i allt väsentligt anser att utredningens förslag är välgrundade, lämnar de synpunkter som följer nedan.

7 Grundlagsskyddet för rätten till medborgarskap

Tingsrätten har ingen erinran mot den föreslagna utformningen av förslaget såvitt gäller återkallelse med anledning av vissa otillbörliga förfaranden.

Avseende återkallelse på grund av brott delar tingsrättens utredningens slutsats att ”allvarligt hotar rikets säkerhet” är en lämplig formulering och av tydlighets-skäl är att föredra framför ”vitala intressen”. Det kan dock övervägas om detta bör kompletteras med angivande av viss straffskala för brottet, alternativt utdömt straff, för att tydligare markera vad som utgör ett så allvarligt hot mot rikets säkerhet att återkallat medborgarskap kan vara motiverat. Då utredningen anfört att det främst är brotten i brottsbalkens kap. 18, 19 och 22 som ska omfattas får noteras att flera av dessa brott har en straffskala som börjar på böter eller fängelse 14 dagar. Straffskalor är visserligen något som kan ändras genom vanlig lag och därmed inget som ensamt kan få avgränsa ett skydd som ska gälla på grundlagsnivå. Tingsrätten ser däremot inget hinder mot att använda gällande straffskala, alternativt utdömt straff, som ett komplement till andra kvalifikationer som tar sikte på brottslighetens objekt eller karaktär. Utredningens internationella jämförelse visar flera exempel på en sådan utformning.

Sett till frågans betydelse anser tingsrätten i likhet med utredningen att förslag till lagstiftning gällande återkallelse av medborgarskap bör omfattas av det kvalificerade förfarandet i 2 kap. 22 § regeringsformen.

8 Grundlagsskyddet för föreningsfriheten i förhållande till kriminella sammanslutningar

Som kommittén har framhållit måste det ställas höga krav i fråga om tydlighet på den begränsningsregel som föreslås. Tingsrätten instämmer i att det inte är lämpligt att använda begreppet ”organiserad brottslighet” i begränsningsregeln, med hänsyn till att begreppet saknar en enhetlig och vedertagen definition.

Kommittén har i stället föreslagit att föreningsfriheten ska få begränsas när det gäller sammanslutningar som ägnar sig åt ”allvarlig brottslighet” för att uppnå ekonomisk eller annan otillbörlig vinning. Tingsrätten har följande synpunkter på utformningen.

Även begreppet ”allvarlig brottslighet” saknar en enhetlig definition och det kan därför ifrågasättas om begreppet är tillräckligt tydligt och beständigt över tid för att tas in som villkor i en begränsningsregel i grundlag. Som berörts ovan är straffskalor visserligen något som kan ändras genom vanlig lag och därmed inget som ensamt kan få avgränsa ett skydd som ska gälla på grundlagsnivå. Tingsrätten ser däremot inget hinder mot att använda gällande straffskala som ett komplement till andra kvalifikationer.

Tingsrätten instämmer i att det är lämpligt att begränsningsändamålet knyts till att brottsligheten i fråga företas med ett särskilt syfte och att begreppet ekonomisk vinning är lämpligt att använda. Begreppet ”annan otillbörlig vinning” saknar emellertid någon enhetlig och vedertagen betydelse. I utredningen anges att begreppet i första hand ska förstås som ”strävan efter makt”. Denna användning av begreppet ”vinning” stämmer mindre väl överens med hur begreppet i övrigt används, på exempelvis straffrättens och civilrättens område. Om syftet är att begränsa sammanslutningar som begår allvarlig brottslighet i en ”strävan efter makt” anser tingsrätten att det finns anledning att överväga om något annat begrepp bör användas än ”vinning”.

Tingsrätten efterfrågar vidare ytterligare överväganden i fråga om det är nödvändigt att begränsningsändamålet avser även ”annan otillbörlig vinning” såsom strävan efter makt, eller om lagstiftningens ändamål kan tillgodoses genom att begränsningsändamålet endast avser brottslighet som begås för att uppnå ekonomisk vinning.

I handläggningen av ärendet har deltagit chefsrådmännen Anna-Karin Karlbom och Anne Rapp. Föredragande har varit tingsfiskalerna Alexander Lindström och Tor Källén.

Anna-Karin Karlbom

Anne Rapp

Alexander Lindström

Tor Källén